

Kamil Zeidler
Uniwersytet Gdański

Działalność naukowo-dydaktyczna Katedry Teorii i Filozofii Państwa i Prawa Uniwersytetu Gdańskiego w latach 2005–2011

Katedra Teorii i Filozofii Państwa i Prawa Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego od 2005 r. kierowana jest przez prof. zw. dra hab. Jerzego Zajadło. Są w niej zatrudnieni: starszy wykładowca dr Jarosław Niesiołowski; ośmiu adiunktów: dr Adam Mikołajczyk, dr Oktawian Nawrot, dr Filip Przybylski-Lewandowski, dr Paweł Sut, dr Sebastian Sykuna, dr Tomasz Widłak, dr Maciej Wojciechowski, dr Kamil Zeidler, oraz dwóch asystentów: mgr Nicholas Cieslewicz i mgr Magdalena Glanc. Profesor J. Zajadło sprawuje ponadto opiekę naukową nad kilkoma doktorantami, którzy aktywnie uczestniczą w działalności naukowo-dydaktycznej Katedry. Czyni to z Katedry jedną z najliczniejszych jednostek organizacyjnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

Działalność naukową realizowaną w Katedrze można podzielić na projekty ogólnokatedralne, często z udziałem pracowników innych jednostek organizacyjnych Wydziału Prawa i Administracji UG, a także przedstawicieli innych ośrodków akademickich; z drugiej strony każdy z pracowników realizuje swoje własne założenia i cele badawcze.

Zainteresowania naukowo-badawcze pracowników Katedry obejmują z jednej strony klasyczną teorię prawa, wcześniej także i państwa, z drugiej zaś współcześnie rozumianą filozofię prawa. Za jedną z cech wyróżniających obecny profil badawczy Katedry można uznać interdyscyplinarność metod i próbę zainteresowania przedstawicieli innych gałęzi i dziedzin prawa problematyką teoretyczno- i filozoficzno-prawną.

Pierwszym efektem takiego podejścia było przygotowanie przez pracowników Katedry książki: *Leksykon współczesnej filozofii prawa. 100 podstawowych pojęć*, (red.) J. Zajadło, Warszawa 2007, w którym to projekcie udział wzięli także pracownicy innych katedr WPiAUG. Autorska koncepcja Leksykonu, przyjęta przez wydawnictwo C.H. Beck, zaowocowała już kilkunastoma leksykonami poświęconymi różnym gałęziom i dziedzinom prawa.

Kolejną inicjatywą było wydanie w 2007 r. tomu „Gdańskich Studiów Prawniczych” pt. *Filozofia dogmatyk prawniczych*, (red.) J. Zajadło, w którym swoje teksty o charakterze teoretyczno- i filozoficzno-prawnym zamieścili przedstawiciele prawie wszystkich katedr WPiA UG. Nowatorskie w tym opracowaniu było ujęcie wskazujące na dwie możliwe perspektywy: „od wewnątrz” (tj. ukazanie, jaką odrębną filozofię mają poszczególne dogmatyki prawnicze) oraz „od zewnątrz” (tj. ukazanie, jak uprawianie określonej dogmatyki prawniczej wpływa na postrzeganie filozoficznej istoty systemu prawa jako całości).

Ostatni projekt mieszczący się w tym nurcie badań interdyscyplinarnych to książka: *Fascynujące ścieżki filozofii prawa*, (red.) J. Zajadło, Warszawa 2008, w której przedstawiciele różnych dziedzin wiedzy prawniczej wskazują praktyczny wymiar filozofii prawa przez analizę różnych, tzw. trudnych przypadków w złożonych relacjach prawa z samym prawem, moralnością, obyczajowością, ekonomią, ekologią, polityką, historią, etyką prawniczą, medycyną, nauką.

Pracownicy Katedry przygotowali także, pod kierunkiem prof. J. Zajadło, podręcznik: *Łacińska terminologia prawnicza*, Warszawa 2009, charakteryzujący się również interdyscyplinarnością ujęcia, a także położeniem szczególnego nacisku na współcześnie doniosły walor łaciny w praktyce prawniczej.

Za kolejny nurt badań, wykraczający poza skład osobowy katedry, można uznać inicjowanie projektów, do których realizacji zaproszeni zostali przedstawiciele innych ośrodków akademickich. W latach 2007–2009 podjęte zostały studia nad współczesną niemiecką filozofią prawa z udziałem teoretyków, filozofów i socjologów prawa z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu Warszawskiego, których efektem jest trzutomowe dzieło obejmujące: *Dziedzictwo przeszłości – Gustaw Radbruch – portret filozofa, prawnika, polityka i humanisty*, J. Zajadło, Gdańsk 2007; *Przyszłość dziedzictwa. Robert Alexy, Ralf Dreier, Jürgen Habermas, Otfried Höffe, Arthur Kaufmann, Niklas Luhmann, Ota Weinberger – portrety filozofów prawa*, (red.) J. Zajadło, Gdańsk 2008; *Dziedzictwo i przyszłość. Problemy współczesnej niemieckiej filozofii prawa*, (red.) J. Zajadło, Gdańsk 2010.

Podobny charakter miały dwie prace zbiorowe, poświęcone także kulturze prawnej państw Azji Wschodniej, pod współredakcją prorektora UG prof. Józefa Włodarskiego oraz dra K. Zeidlera: *Japonia w oczach Polaków. Państwo – społeczeństwo – kultura*, t. II, Gdańsk 2009; *Chiny w oczach Polaków. Księga jubileuszowa z okazji 50-lecia nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską a ChRL*, Gdańsk 2010.

W pracach Katedry kontynuowana jest także tematyka badawcza dotycząca retoryki prawniczej, a wysiłkiem pracowników Katedry oraz grona praktyków, przede wszystkim z Pomorskiej Izby Adwokackiej, wydana została książka: *Retoryka prawnicza. 100 podstawowych pojęć*, (red.) P. Rybiński, K. Zeidler, Warszawa 2010.

Niezależnie od wspomnianych wyżej publikacji, na podkreślenie zasługują liczne monografie i podręczniki autorstwa pracowników katedry: J. Zajadło: *Po co prawnikom filozofia prawa*, Warszawa 2008; tenże, *Antologia tekstów dotyczących praw człowieka*, Warszawa 2008; O. Nawrot: *Nienarodzony na ławie oskarżonych*, Toruń 2007; tenże, *Wprowadzenie do logiki dla prawników*, Warszawa 2007; K. Zeidler, *Prawo ochrony dziedzictwa kultury*, Warszawa 2007; tenże, *Wykład prawa dla archeologów*, Warszawa 2009.

Wspomnieć należy także o licznych, niewymienionych wcześniej, książkach pod redakcją lub współredakcją pracowników Katedry, a w tym: *Prawo muzeów*, (red.) K. Zeidler, Warszawa 2008; *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Szanse i zagrożenia*, (red.) J. Zajadło, S. Sykuna, Gdańsk 2009 oraz *Humanitarian Interventions*, S. Sykuna, T. Widłak, J. Zajadło (red.), Gdańsk 2010. Ta ostatnia publikacja jest efektem pracy *workshopu* prowadzonego przez prof. J. Zajadło w trakcie Kongresu IVR w Krakowie w 2007 r.

Aktualnie pracownicy Katedry prowadzą badania nad tematami szczegółowymi, do których należą m.in.: aksjologia prawa, biojurysprudencja, filozofia prawa a filozofia ogólna, filozoficzno-prawne aspekty stosowania tortur, logika dla prawników, nagrody w prawie, prakseologia prawnicza, retoryka i erystyka prawnicza, stosowanie prawa, teoria gier, teoria samorządu terytorialnego i inne.

W omawianym okresie w Katedrze obronionych zostało pięć prac doktorskich: w 2005 r. dra S. Sykuny pt. *Humanitarna interwencja. Kosowo – studium jednego przypadku* (promotor: prof. J. Zajadło), w 2006 r. dra K. Zeidlera pt. *Prawna ochrona dziedzictwa kultury. Studium z teorii państwa i prawa* (promotor: doc. dr hab. L. Starosta), w 2008 r. dra F. Przybylskiego-Lewandowskiego pt. *Wskazania wiedzy i doświadczenia sądowego w sądowym stosowaniu prawa* (promotor: prof. dr hab. J. Jabłońska-Bonca), w 2009 r. dra M. Wojciechowskiego pt. *Pewność prawa. Studium z teorii i filozofii prawa* (promotor: prof. UAM dr hab. M. Smolak,) oraz w 2011 r. dra T. Widłaka pt. *Spoleczność międzynarodowa. Analiza filozoficzno-prawna* (promotor: prof. J. Zajadło). Do tego dochodzą jeszcze trzy doktoraty „zewnętrzne”: dra Grzegorza Wierczyńskiego na temat publikacji aktów prawnych, dr Elżbiety Kuczborskiej na temat ochrony mniejszości polskiej na Litwie oraz dra Rafała Depczyńskiego na temat sił pokojowych ONZ i konfliktu w Libanie. W toku znajdują się także dwie procedury habilitacyjne: dra O. Nawrota na podstawie książki: *Ludzka biogeneza w standardach bioetycznych Rady Europy*, Warszawa 2011, oraz dra K. Zeidlera na podstawie książki: *Restytucja dóbr kultury ze stanowiska filozofii prawa*, Warszawa 2011.

Katedra była organizatorem XIX Zjazdu Katedr Teorii i Filozofii Prawa pt. „Konwergencja czy dywergencja kultur i systemów prawnych”, który odbył się w dniach 19–22 września 2010 r. Pracownicy Katedry uczestniczą aktywnie w działalności Stowarzyszenia Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej (IVR), zarówno Sekcji Polskiej IVR, jak i biorą udział w kolejnych kongresach IVR, wygłaszając referaty i publikując artykuły (Kraków 2007, Pekin 2009, Frankfurt nad Menem 2011).

Przy Katedrze działają dwa studenckie koła naukowe, w ramach których także studenci mogą podejmować pierwsze próby aktywności naukowo-organizacyjnej. Są to Koło Naukowe „Klub Debat Studenckich”, którego opiekunem jest dr K. Zeidler, oraz Koło Naukowe Teorii i Filozofii Państwa i Prawa, którego opiekunem jest dr M. Wojciechowski. Pierwsze z nich zorganizowało w marcu 2010 r. konferencję naukową pt. „Retoryka prawnicza – teoria i praktyka”.

Działalność dydaktyczna Katedry obejmuje prowadzenie wykładów i ćwiczeń na studiach prawniczych i administracyjnych z przedmiotów kursowych: *Wstęp do prawoznawstwa*, *Teoria i filozofia prawa*, *Logika dla prawników*, *Łacińska terminologia prawnicza*, *Etyka prawnicza*, *Retoryka prawnicza*, *Podstawy filozofii*; szeregu wykład-

dów do wyboru, m.in.: *Argumentacja prawnicza, Bioetyka a prawa człowieka, Etyka prawnicza, Komparatystyka prawnicza, Metodologia prawa, Metodyka udzielania porad prawnych, Ochrona życia dziecka poczętego, Prawo islamu, Prawo ochrony dziedzictwa kultury, Protokół dyplomatyczny, Techniki negocjacji i mediacji w administracji, Teoria gier sądowych i teoria umów, Teoria partii politycznych*; a także wykładów z zakresu prawa na innych wydziałach i kierunkach studiów w Uniwersytecie Gdańskim.